

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASPREKEN AURSKOG, BJØRKELANGEN, SETSKOG, LØKEN OG SØNDRE HØLAND SOKN

Løken kirke // 17.mars 2019 // 2.søndag i fastetiden

Jes 55, 1-7 // 2Kor 6, 1-10 // Luk 13, 22-30

Denne fredagen streiket skoleungdommer i over hundre land på over tusen forskjellige steder. De tok til gatene i protest mot at politiske ledere og de voksne ikke tar de grepene som er nødvendig for å hindre at temperaturen øker med mer enn 1,5 grader.

Også her på Bjørkelangen diskuterte elever og skoleledelse livlig hva en skulle gjøre. Jeg fikk et lite glimt av debatten da jeg besøkte skoleledelse og elevrådet onsdag i denne uken. Skoleungdommene ser at klimaendringene allerede truer artsmangfoldet, fører til betydelig økning i ekstremvær og naturkatastrofer, og ødelegger livsgrunnet for millioner av mennesker i andre land. Fagfolk påviser det de kaller økosorg hos mange mennesker, og særlig blant unge. Det er sorg over en tapt fremtid som gjenspeiles i de streikenes slagord: «Vi streiker fordi vi vil ha en fremtid». Samtidig er det også en protest mot den uretten det er at de som bidrar minst til klimaendringene rammes hardest.

Protestenes adressat er dem som bidrar til at klimaendringene fortsetter og mot dem som har makt, men ikke bruker den, til å hindre at de skjer - selv om alle ansvarlige anerkjenner at en annen og bærekraftig fremtid er mulig.

Protestene rammer hver og en av oss i Norge på en spesiell måte. Uavhengig hva en måtte mene om norsk olje- og gasspolitikk, er det ingen tvil om at dagens og fremtidens velferd er basert på en virksomhet som fører til klimaendringer og andres lidelse. Vi høster alle, også våre streikende skoleungdommer, urettens frukter.

«Mange skal forsøke å komme inn, men ikke klare det», sier Jesus når han i dagens tekst blir spurt om hvor mange som blir frelst. Hva er det Jesus mener med dette? Han lyder jo som en sektleder som først og fremst er opptatt av grensene mot alle de andre som ikke tilhører samme sekt. Det er mange som har blitt frosset ut gjennom kirkens historie, og enda flere som har følt seg utenfor i de fellesskapene som har kalt seg kristne. Grupperinger har ment at de er i tradisjonen fra Jesus når de skaper et tydelig skille mellom dem innenfor og dem utenfor, gjerne med klare adferdsregler som uttrykk for dette skillet.

Men ser vi nærmere på sammenhengen Lukas har satt denne dialogen inn i, blir forståelsen en annen. Samtalen finner sted på veien til Jerusalem der Jesus vet hva som venter ham. Den er en del av Jesu konfrontasjoner med det religiøse lederskapet. Jesus markerer at Guds vei er annerledes enn deres veiledning. Lukas vil forsikre sine hørere og lesere at det Guds folk de nå utvikler i etterkant av Jerusalems ødeleggelse, viderefører Guds handlinger for mennesker slik Israelfolket hadde opplevd det. Samtidig fornyes og tydeliggjøres Guds visjon for menneskene i Jesu liv og forkynnelse, død og oppstandelse. Lukas forteller om Jesu konfrontasjoner for at det gryende kirkelige lederskapet ikke skal gjenta det Jesus kritiserte. Hva slags religiøs mentalitet og praksis er det så Jesus advarer mot?

I begynnelsen av kapitlet avviser Jesus at det er Gud som straffer dem som rammes av undertrykkelse og katastrofer. De som ble rammet da tårnet ved Siloa-dammen ramlet ned og drepte atten personer hadde ikke syndet mer enn andre, sier Jesus. Tvert om understreker Jesus gjennom sine handlinger at Gud ser og hører dem som er ekskludert, sliter med sykdom, lever i undertrykkelse og lider under naturkatastrofer.

Klimaendringene og lidelsen som følger av dem, er ikke Guds straff, men menneskers verk.

I forlengelsen av dette avviser Jesus gjennom hele Lukasevangeliet at rikdom er en belønning fra Gud, og at de med makt og penger derfor bør ha en særlig rolle i Guds folk og kirke. Her er han i tradisjonen fra profeten Jesaja som vi hørte lest: «Kom alle tørste, kom til vannet! Dere uten penger, kom og kjøp korn og spis! Kom, kjøp korn uten penger, vin og melk uten betaling!»

For Gud er alle mennesker kostbare. Vi bærer alle sammen Guds bilde i oss. Hver og en av oss har derfor en særlig plass i Guds hjerte, helt uavhengig av sosial og økonomisk status. Det er Lasarus, som levde av smulene fra bordet til den navnløse rike mannen, som hviler i Abrahams fang. Finnes det fattigdom, er de rike problemet. De rike glemmer at ressursene de besitter tilhører Gud, og derfor skal komme alle til del. Det er evnen til å dele og ikke evnen til å samle seg skatter på jorden som skal være kjennetegnet på det nye Gudsfolkets levemåte.

Vi som har mye må dele med dem som får levekårene sine ødelagt av klimaendringene og som derfor må flykte fra hus og hjem.

Foran og etter samtalen vi hørte lest, fortelles det to ganger at Jesus helbredet syke på sabbaten. Dette var brudd på etablert religiøs praksis, ja, mer enn det. Det utfordret og undergravet hele forståelsen av sabbatslovgivningen som en skaperordning Gud selv hadde etablert. Også her knytter Jesus til tradisjonen fra Jesaja. Vi leste fra kapittel 55. I kapittel 58 understreker profetbudskapet at det ikke er religiøse praksisregler Gud etterspør når mennesket skal øve seg på et gudfryktig liv. Det rette livet er at «en setter undertrykte fri, deler brødet med den som sulter og lar hjelpeløse og hjemløse komme i hus». Sabbaten er nemlig til for menneskets skyld, og ikke omvendt. Menneskefiendtlige religiøse regler, selv om de er begrunnet i skapelsen, må underordnes hva som er godt for mennesket og det store budet om å elske sin neste som seg selv.

Det er i tjenesten for den lidende nesten at Gud blir æret - ikke minst de som lider under klimaendringer.

Samtalen avsluttes med visjonen om Guds store gjestebud. Gud sender invitasjoner til å sitte ved Guds bord raust til alle slags folk. Her er det ikke spørsmål om å reise murer og vollgraver mot de andre, men tvert om å gi plass og rom til de mange som ikke har gått sammen med Jesus på veien opp til Jerusalem og som han har undervist. Gud inviterer. Ikke vi med alt vårt strev, med alle våre regler og alle våre forsøk på å vise at vi er så mye bedre og så mye frommere enn andre. Vi inviteres til å ha tillitt til at invitasjonen faktisk gjelder meg og deg - og alle våre.

Martin Luther så at hans kirke var fanget i et rigid og detaljert system som synliggjorde de som var mest innenfor, og det gjaldt særlig de som valgte klosterlivet og den strengeste religiøse praksis. Han prøvde å leve opp til forventningene. Men hans ærlighet overbeviste ham om at uansett hvor mye han strevde og jobbet, var han ikke i stand til å elske Gud av hele sitt hjerte, og slett ikke sin neste som seg selv.

Dette ledet Luther til å forstå menneskets situasjon for Guds dør annerledes. Døren er låst for alle dem som strever og strever for å blidgjøre Gud med alle slags regler bestemt av religiøse ledere. Ingen klarer å arbeide seg frem til fullkommenhet der en ikke lenger har del i uretten som rammer andre mennesker og skaperverket. Det som gjelder er ikke å skille mellom mennesker og grupperinger, men å se at hvert menneske og menneskelige fellesskap bærer i seg en stor kapasitet til det onde som vi ikke blir kvitt, samtidig som vi også har kapasitet til å gjøre det gode og storslåtte.

For hvilket fellesskap og hvilket menneske er det som kan si at vi har elsket vår neste som oss selv?

«Bort fra meg, alle dere som gjør urett!» sier Jesus i dialogen vi hørte. Det er alle dem som gjør urett og benekter sin andel i den. Det er liten plass i Guds fang for de av oss som er ansvarlig for økosystemets – Guds skaperverks – kollaps og lidelse påført millioner av mennesker, bare for å beholde og utvikle min og vår velstand. Uretten jeg er ansvarlig for, bærer jeg med meg. Ungdommens skolestreik har minnet oss om dette på en svært tydelig, og ganske ubehagelig, måte.

Er det allikevel en fremtid for oss?

Rett før samtalen vi har lest, gir Jesus oss et bilde som kan gi oss trøst og fremtid. Guds rike er som et sennepskorn, sier Jesus, det minste av alle frø. Finnes dette håpets sennepsfrø i oss og hos oss? Her, i Løken kirke i dag?

I dag har vi vært vitne til at Gud plantet et slikt sennepsfrø i et menneske, i lille Jenny Nikoline som i dag ble båret frem til dåpen og fikk dåpens gave. Dåpens gave er ikke min eller foreldrenes gave til Gud, men Guds gave til oss. Foreldrene bringer barnet frem til døpefonten for at de skal motta denne gaven. Sennepsfrøet som plantes i barnet i dåpen er den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Han tar barnet med seg i sin vandringen til Jerusalem, til død og oppstandelse, gjennom mørke til lys, fra håpløshet til håp for menneske og skaperverk. I dåpen deler Jesus sin seier over død og ondskap med oss – uten betaling, som Jesaja lovet.

Å leve et kristent liv er ikke å støte ut andre. Det er hver dag å se sin egen svakhet og vende tilbake til dåpens gave og Jesu handling for oss. Gud forkaster oss ikke, men er barmhjertig og trofast. Vi blir del av et nestekjærlighetens handlingsfellesskap der vår svakhet overvinnes av fellesskapets handlinger for andre mennesker og hele skaperverket. Dåpens gave til oss gjentas i Guds invitasjonen til gjestebud med brød og vin, som vi raust blir invitert til å feire også her i kirken i dag.

Slik Gud i dåpen og nattverden gir oss fremtid og håp, er vi skyldige å gi skaperverk og mennesker en fremtid. Vi er utsendt for å tjene Gud og mennesker i vår verden og vårt lokalsamfunn med glede, frimodighet og livskraft. Ungdommens skolestreik rammer oss som en dom, men den gir oss også livsinspirasjon til å handle og gjøre likedan, hver på vårt sted.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.

